

Poročilo v zadevi Tarča/minister za kulturo – TV SLO1, 24. 1. 2019

I. Uvod

Več gledalcev se je pritožilo nad oddajo Tarča, ki je bila na sporedu 24. januarja in je bila posvečena dogajanju na ministrstvu za kulturo ter očitkom o nepravilnostih in trpinčenju zaposlenih. Poleg telefonskih pritožb sta prispeli tudi dve pisni. Pritožniki so menili, da je bila oddaja zastavljena kot odstrel pristojnega ministra. hujskaško in senzacionalistično. Poudarka:

»Najprej naj povem, da ne zagovarjam ministra kot takega, niti ne zagovarjam avtoritarnosti in trpinčenja. Samomor nekega uslužbenca ni ustrezen povod. Vsi, ki se dotikajo problema samomorilnosti, bi se morali o tem veliko bolj poučiti: dostikrat gre za strukturo osebnosti, tako dejanje pa se v človeku pripravlja zelo dolgo časa in povsem nestrokovno je, da se kar počez pripisuje krivdo bodisi njegovim bližnjim, sodelavcem ali nadrejenim. V oddajo vabljeni s Konservatorija za glasbo je bil tisti, ki je vpadal v besedo in svoja stališča podajal zelo vehementno. Po današnji objavi v časniku Delo je ga. Andreja Rihter tista, ki jo čaka revizija poslovanja Foruma slovanskih kultur. Dva udeleženca v oddaji torej zame nista delovala verodostojno in oddaja je bila bolj podobna javnemu linču. (M. O. P.)

“Bila je na sporedu, ko je bilo še vse zelo nejasno in ko so bili mediji že polni obtožb o mobingu in trpinčenju ministra Prešička, o množici prijav mobinga v preteklih letih na tem ministrstvu, ko Prešička tam sploh še ni bilo, o samomoru zaposlenega na ministrstvu, ki je bil nejasno tudi povezan s trpinčenjem tega ministra (na vaši TV je bilo vse tudi spremljano z neetično ponavljajočim se prizorom sveče in gerbere, položenih ob vogalu stavbe ministrstva); kdor je temu vsaj malo sledil, temu so se zastavljala številna vprašanja o tem, kaj je res in kaj ni, predvsem pa, kako je mogoče, da mediji v isti koš mečejo obtožbe, natolcevanja, dejstva, samomor...Da bi Tarča katero od teh vprašanj razrešila, ni bilo možno pričakovati, tako da je bilo že ob napovedi jasno, da gre ponovno za popadljivo aferiško novinarstvo, ki bo iz vsega naredilo še večjo godljo, kar se je res zgodilo. Sedaj že bivšega ministra ne poznam, ničesar o njem ne vem, morda je vzkipljiv, morda se hitro razburi, niti eno pričevanje v oddaji pa ni dokazovalo, da bi koga trpinčil. (...) Ta neprofesionalna in senzacionalistična oddaja je bila sramotna za nacionalno TV, ki s takimi oddajami podpihuje med državljani Slovenije popadljivost, nestrpnost in nesposobnost za kompleksno razumevanje problemov in dialog.« (M. R.)

II. Odziv uredništva

V imenu Informativnega programa je odziv pripravila **Manica J. Ambrožič**.

»Glede oddaje Tarča, ki je govorila o mobingu na delovnem mestu in je bila na sporedu 24. januarja, so kolegi, ustvarjalci Tarče pripravili podrobno poročilo. Kolegi opozarjajo, da smo tudi to oddajo pripravljali z upoštevanjem vseh profesionalnih meril in večkratnim preverjanjem resničnosti očitkov zoper predstavnika vlade, ministra za kulturo, ki je prisegel, da bo spoštoval ustavni red in deloval v korist države.

Vsekakor zavračamo očitke, da je bila oddaja senzacionalistična, hujskaška in pristranska.

Voditeljica je med oddajo glede morebitne povezave med tragičnim dogodkom in ravnanjem ministra dejala takole:

ERIKA ŽNIDARŠIČ: *"Ja, gospod Jenšterle, seveda, zakaj se je zgodil ta tragičen dogodek, ne moremo vedeti. Govorimo tukaj predvsem o tem, kakšna je bila komunikacija, kakšno je bilo vedenje ministra do zaposlenih. Kaj pa pravite v bistvu na to domnevo, kar je govoril gospod Han, da vendarle je bilo v preteklih letih bistveno več prijav za mobing, kot je bilo zdaj recimo v času aktualnega ministra?"*

V Tarčo, v kateri nismo uporabili besede samomor, smo povabili naslednje goste: zaposlenega na ministrstvu za kulturo, ki nam je opisal razmere, ministra za kulturo, ki je sam odgovarjal na vse očitke, zaposlenega v ministrovski prejšnji službi, ki je bil domnevno deležen pritiskov in je dan pred oddajo govoril tudi za časnik Delo. Povabili smo tudi predsednika Socialnih demokratov Dejana Židana, ki je na tiskovni konferenci podprl ministra, v studio pa je lahko prišel vodja poslanske skupine Socialnih demokratov Matjaž Han, ki je po nekaterih informacijah ministra pripeljal v stranko. Stranka je v preteklosti že vodila resor, zato smo v studio povabili nekdanjo ministrico in nekdanjo podpredsednico stranke Andrejo Rihter, ki nam je sama povedala, da je imela neprijeten dogodek z ministrom.

Predstavnikov drugih političnih strank v oddajo nismo vabili, saj nismo želeli politiziranja in zbiranja političnih točk.

Dejstvo je, da lahko o razmerah govorijo zaposleni na ministrstvu, o izboru ministra pa stranka, ki ga je predlagala in ocenila njegovo ravnanje. Ostali trije gosti so bili iz prakse in stroke: inšpektor za delo, odvetnica in sindikalist, ki so nam pojasnjevali širše poglede in izkušnje z mobingom. Sporočilo oddaje je bilo tudi, da je o trpinčenju na delovnem mestu potrebno govoriti in nanj opozarjati.

Ob tem naj opozorim še na to, da je bila ekipa Tarče tik pred oddajo deležna različnih pritiskov, s katerimi so nekateri poskušali vplivati na naše ustvarjalce.«

III. Mnenje in priporočilo varuhinje

Menim, da je uredništvo dobro utemeljilo odločitve, da v osrednji tedenski pogovorni oddaji TV Slovenija pod drobnogled vzame posebej aktualno tematiko tistih dni: dogajanje na Ministrstvo za kulturo, ne le v kontekstu medijskih in sindikalnih navedb o ravnanju ministra ter premierjevega poziva k razjasnitvi teh navedb, ampak nasploh z vidika odgovornega ravnanja enega od nosilcev oblasti.

Javni medij ima ne le pravico, ampak tudi dolžnost, da z vso kritiko in ostrino obravnava nepravilno, nezakonito, koruptivno ali nasploh neetično delovanje nosilcev oblasti ter sume takšnega ravnanja. A je pri tem dolžan izhajati iz preverjenih dejstev, v razpravi skrbeti za strpen dialog in ščititi osebno dostojanstvo vseh sodelujočih ter ohranjati nepristransko etično razmerje do vseh povabljenih.

Menim, da uredništvo ni poskrbelo za takšno zasnovo in potek oddaje, sestavo gostov, vsebinske iztočnice in vodenje pogovora, da bi lahko gledalci nedvoumno razumeli fokus oddaje ter ločnico med dejstvi, namigi, očitki in mnenji o raznovrstnih in med seboj

nepovezanih zadevah, predvsem med očitanimi ministrovimi ravnanji v sedanosti in preteklosti, med aktualnim in preteklim dogajanjem na Ministrstvu za kulturo ter nekaterimi povsem nepovezanimi in specifičnimi dogodki domnevnega mobinga v drugih ustanovah.

Zastavlja se vprašanje, katere tematike so bila v središču obravnave. Iz napovedi, prispevkov in voditeljičinih vprašanj so gledalci prejeli različne in nasprotujoče si informacije o tem, ali se osvetljuje tragičen primer zaposlenega na Ministrstvu za kulturo, ki je storil samomor, ali se razgrinjajo nova dejstva o domnevni ministrovih zlorabi pravice do uporabe službenih vozil, ali se pojasnjujejo postopki, sproženi zaradi teh zadev, ali se razčiščujejo posamezne navedbe o drugih konkretnih primerih ministrovih ravnanj, ali se raziskuje ministrovo preteklo delovanje na drugem delovnem mestu, ali se razčlenjuje ministrove osebne lastnosti, ali se v kontekstu ministrovega položaja osvetljujejo politična (strankarska in koalicijska) razmerja, ali se analizira delovanje Ministrstva za kulturo, ali se razčiščuje vprašanje o tem, kaj je mobing in kaj to ni, ali pa se preprosto pričakuje, da bo minister v oddaji napovedal odstop (glede na večkratno vprašanje voditeljice, zakaj tega ne stori in zakaj se oklepa položaja).

V izhodiščnem novinarskem prispevku in v pogovoru je bilo navrženih več očitkov, ki se v oddaji niso niti poskusili razčiščevati, denimo o uničevanju dokumentov na ministrstvu in nepravilnostih v postopku pridobivanja novinarske akreditacije. Drugi prispevek in zadnji del pogovora pa sta bila v celoti nepovezana s prej navedenimi vsebinami; soočala so se konkretna pričevanja in zatrjevanja »nasprotnih strani« o trpinčenju na delovnem mestu, pri čemer niti te navedbe v oddaji niso bile razčiščene in so odprle več vprašanj, kot pa je bilo odgovorov.

Minister je imel večkrat priložnost replicirati na izjave drugih govorcev, vendar je bil postavljen v vlogo nekoga, ki se nenehno brani (pred navedbami v prispevku ter specifičnimi očitki dveh govorcev v studiu), tudi pred povišanimi toni in žuganjem enega od sodelujočih v oddaji. Ustvaril se je vtis, da je »tarča« oddaje oseba in ne njegovo ravnanje ter da je trpinčenje v konkretnem primeru dejstvo in ne predmet preiskav, ki še potekajo.

Uredništvu Informativnega programa TV Slovenija priporočam, da opravi notranjo razpravo o konkretni oddaji in nasploh o snovanju in izpeljavi polemičnih aktualnih oddaj, zlasti z vidika fokusa in poteka oddaje.

Na koncu zapisujem, da sem seznanjena z navedbami ekipe Tarče, da so bili v postopku priprave oddaje deležni poskusov vplivanja od zunaj. Takšno ravnanje ostro obsojam ter pristojne pozivam, da podprejo uredništva v zaščiti novinarske avtonomije ter pred vsemi oblikami političnih in drugih pritiskov.

Ilinka Todorovski

Varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija

Ljubljana, 10. 2. 2019